

Značajni rezultati u izgradnji i daljem jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite

Uvodno izlaganje u Komisiji za pitanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite

U referatu druga Tita, u Izveštaju o radu Centralnog komiteta i njegovih organa, Osnovnim tezama za pripremu stavova i dokumenata Jedanaestog kongresa SKJ i Nacrtu rezolucije »Uloga i zadaci SKJ u borbi za razvoj socijalističkog samoupravljanja i za materijalni i društveni napredak zemlje« data je ocena rezultata ostvarenih između Desetog i Jedanaestog kongresa SKJ i ukazano na glavne pravce aktivnosti Saveza komunista i ostalih organizovanih socijalističkih snaga u razvoju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Bitna pitanja izgradnje i jačanja samozaštite i odbrambene sposobnosti našeg društva svestrano su razmatrana u pretkongresnoj aktivnosti, a sagledavanju i utvrđivanju zadataka SK u ovoj oblasti posebnu pažnju su posvetili kongresi i konferencije Saveza komunista republika i pokrajina.

Zbog toga mislimo da nije neophodno da se u ovom uvodnom izlaganju šire obrazlažu stavovi i ocene sadržani u predloženim dokumentima. Istakli bismo samo ova pitanja:

1. Uspešnom realizacijom stavova i odluka Desetog kongresa Saveza komunista Jugoslavije ostvareni su krupni rezultati u izgradnji i daljem jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Postignut je i značajan napredak u teorijskoj razradi i konkretizaciji naše koncepcije odbrane i zaštite. Jačanje uloge radničke klase u udruženom radu i u celokupnom sistemu samoupravnih proizvodnih odnosa, dogradnja političkog sistema socijalističkog samouprav-

ljanja i dinamičan razvoj našeg društva, uz plodnu aktivnost Saveza komunista Jugoslavije, odlučujuće su uticali na podružtvljavanje poslova odbrane i bezbednosti društva i na njihovo čvršće integrisanje u sistem socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa.

U širokoj društvenoj akciji za ostvarivanje Ustava, Zakona o udruženom radu i drugih sistemskih zakona i mera, ubrzan je proces dogradnje i usavršavanja celokupnog sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. U poslove odbrane i zaštite uključeni su milioni radnih ljudi i građana. To u sve većoj meri postaje sadržaj redovne aktivnosti organizacija udruženog rada, delegatskih skupština i drugih organa i institucija našeg političkog sistema. Odbrambena i samozaštitna sposobnost naše socijalističke samoupravne zajednice sve više se poistovećuje s njenim ukupnim materijalnim, ljudskim i moralno-političkim potencijalima.

Međutim, Savez komunista se u realizaciji usvojene politike u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti suočavao sa određenim teškoćama i subjektivnim slabostima, pa i idejnim otporima koji su u biti deo otpora ukupnom samoupravnom razvoju društva i politici SKJ. Ima još i nerazumevanja društveno-političke suštine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i sporosti u ostvarivanju ustavnih prava i odgovornosti u ovoj oblasti u jednom broju osnovnih organizacija udruženog rada, mesnih zajednica, opština i drugih društvenih subjekata.

Razvijamo i izgrađujemo takav sistem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite koji treba da obezbedi da se celo naše društvo i svaki njegov deo suprotstavlja svim oblicima agresije i ugrožavanja naše slobode i nezavisnosti. Naši radni ljudi i građani sa još većim pouzdanjem gledaju u mogućnost uspešne odbrane i zaštite naše zemlje u svim uslovima.

Naš ukupan društveni razvoj i opšta stabilnost našeg društvenog sistema, plodna i dosledna aktivnost u pokretu nesvrstanih i međunarodna aktivnost uopšte ojačali su vojnopolitički položaj i bezbednost zemlje. Jugoslavija je čvrst bedem protiv svih vrsta pritiska i agresije, a njeno unutrašnje idejno-političko jedinstvo, dinamičan i stabilan razvoj na osnovama političke moći radničke klase, ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti, nezavisne i nesvrstane spoljne politike najjače su oružje u borbi protiv pokušaja unutrašnjih i spoljnih neprijatelja da otežaju ili spreče naš samoupravni socijalistički razvoj. Celokupno naše iskustvo potvrđuje da, ukoliko uspešnije ostvarujemo našu politiku, uključujući i borbu protiv sopstvenih slabosti, i ukoliko smo jedinstveniji, utoliko su manje mogućnosti bilo kakvog ugrožavanja zemlje.

Razrada idejnih i političkih osnova društvene samozaštite i njihova realizacija spadaju među najznačajnije aktivnosti Saveza komunista između Desetog i Jedanaestog kongresa. U okviru ukupne samoupravne transformacije našeg društva, snažno je podstaknut proces podruštvljavanja funkcije i poslova bezbednosti, njihovog prerastanja u funkciju samoupravljanja.

Naše socijalističko samoupravno društvo ostvaruje svoju bezbednost i zaštitu tekovina socijalističke revolucije na aktivnoj ulozi radnih ljudi i građana i svih drugih društvenih subjekata. Odlučujući o uslovima i rezultatima svoga rada, radni ljudi preuzimaju odgovornost i staraju se o zaštiti vrednosti i dobara koje stvaraju i kojima upravljaju. Društvena samozaštita se prihvata kao samoupravni interes radnih ljudi i građana, kao važno područje ostvarivanja njihovih samoupravnih prava i obaveza, kao način ispoljavanja odlučujuće uloge i vlasti radničke klase, odnosno kao sastavni deo demokratizacije društvenih odnosa.

Široka društvena aktivnost u razvoju društvene samozaštite i efikasnije delovanje državnih organa i službi doprineli su povećanju naše ukupne bezbednosti. Bitno je sužen prostor za organizovano delovanje neprijatelja. Društvena samozaštita izrasta u najširu društvenu preventivu protiv svih izvora ugrožavanja našeg društva i postaje faktor lične sigurnosti čoveka i građanina.

Poslednjih godina uspešno je realizovana značajna faza organizovanja društvene samozaštite zahvaljujući pre svega angažovanju organizacija i rukovodstava Saveza komunista i ostalih subjektivnih snaga. Reč je o usvajanju idejno-političkih osnova društvene samozaštite, njenom normativnom regulisanju, formiranju i aktivnosti odgovarajućih tela za samozaštitu u gotovo svim društvenim sredinama, i o sve većem organizovanom učešću radnika i građana u njenom ostvarivanju. Iskustva ukazuju na potrebu dalje dogradnje i konkretizacije opredeljenja SKJ u oblasti društvene samozaštite, što će zahtevati angažovanje svih samoupravnih organa i institucija, odgovarajućih državnih organa i stručnih službi.

Uspeši i rezultati postignuti u jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite bili su mogući zahvaljujući naporima cele društvene zajednice i spremnosti naših radnih ljudi i građana da odlučno brane i odbrane tekovine naše revolucije. Dostignuća u jačanju odbrambene i samozaštitne sposobnosti produbila su svest i uverenje radnih ljudi i građana da je Titova koncepcija odbrane i bezbednosti društva, proistekla iz našeg sistema socijalističkog samoupravljanja i zasnovana na iskustvu narodnooslobodilačkog rata i revolucije, nezamenljiv oblik suprotstavljanja svim vrstama ugro-

žavanja ustavnog poretka i nezavisnosti zemlje. Naši građani doživljavaju i shvataju odbranu i zaštitu društva kao vitalni interes cele naše društvene zajednice. Zato u tim oblastima našeg društvenog života imamo visok stepen političkog jedinstva i masovno angažovanje radnih ljudi i građana, njihovih samoupravnih asocijacija, organa i institucija.

2. Savremeni svet je — kako je istaknuto i obrazloženo u ostalim kongresnim dokumentima, posebno u referatu druga Tita — bremenit mnogim i dubokim protivrečnostima, a međunarodni odnosi opterećeni starim i novim sukobima, negativnim pojavama i tendencijama. Uprkos jačanju snaga mira, aktivne miroljubive koegzistencije, snaga koje se bore za ravnopravnuju međunarodnu ekonomsku i političku saradnju, ugrožavanje slobode i nezavisnosti naroda i zemalja je realnost savremenog sveta. Neprekidno jača vojna sila i nastavlja se trka u naoružavanju. Popuštanje zategnutosti — detant je u zastoju.

Imperijalističke, hegemonističke i reakcionarne snage u svetu ne odustaju od ekonomskog, političkog i drugog hegemonizma i privilegija, teže da očuvaju stare i stiču nove pozicije na račun drugih naroda. Pri tome se primenjuju raznovrsne i vrlo perfidne metode i sredstva.

Sve više je u primeni strategija posrednog nastupanja. Samostalnost i nezavisnost naroda i zemalja ugrožavaju se raznim oblicima i metodama podriivanja u ekonomskoj, ideološkoj, političkoj, tehničko-tehnološkoj, kulturnoj i drugim oblastima, uključujući i terorizam.

Koriste se i podstiču unutrašnji konflikti, međunarodni sporovi i sukobi, a pribegava i državnim udarima sve do oružanih intervencija. Javljaju se novi, vrlo opasni oblici stranog mešanja radi uspostavljanja dominacije i hegemonističkih odnosa.

U poslednje vreme izraženija su nastojanja da se oslabi ili razbije jedinstvo pokreta nesvrstanih produbljavanjem objektivnih suprotnosti, sporova i sukoba između pojedinih nesvrstanih zemalja, pokušajima ideološkog, političkog, verskog i drugog diferenciranja u funkciji konfrontacije i nadmetanja blokova.

U ovakvim međunarodnim odnosima i uslovima realno je očekivati da će se i naša zemlja i dalje suočavati sa pokušajima ugrožavanja njenog suvereniteta, nezavisnosti i ustavnog poretka.

Moramo, takođe, računati i sa određenim aktivnostima unutrašnjih klasnih i drugih neprijatelja, antisamoupravnih i antisocijalističkih snaga, što je objektivno uvek i u interesu spoljnog neprijatelja, a najčešće i neposredno povezano s njegovim ciljevima. Naše

društvo se u svom razvoju, takođe, suočava s objektivnim protivrečnostima i teškoćama, pa i sa raznim kriminalnim i drugim društveno štetnim pojavama i delatnostima, koje mogu negativno uticati na njegovu stabilnost i otežavati samoupravni razvoj, što neprijateljske snage uvek pokušavaju iskoristiti za svoje ciljeve.

Svi ti činioци ukazuju na potrebu da naše društvo i dalje jača svoju samozaštitu i odbrambenu sposobnost i da je razvija kao jedinstvenu funkciju. Verujemo da će rasprava i u ovoj komisiji posebnu pažnju posvetiti pojavama u međunarodnim odnosima, naročito novijim, koji su od posebnog interesa za bezbednost i integritet naše zemlje i dalji razvoj društvene samozaštite i opštenarodne odbrane.

3. U Nacrtu rezolucije Jedanaestog kongresa se ističe da će se Savez komunista stalno zalagati da odbrambeno i zaštitno organizovanje našeg društva omogućí angažovanje svih snaga i sredstava za uspešno suprotstavljanje raznovrsnim oblicima spoljnog i unutrašnjeg ugrožavanja osnovnih vrednosti i tekovina socijalističkog samoupravnog razvoja. Oslanjajući se na rezultate i iskustva, to zahteva dograđivanje sistema zaštite ustavnog poretka i odbrane nezavisnosti i teritorijalnog integriteta zemlje, koji će trajno doprinositi jačanju jedinstva i unutrašnje snage našeg društva i vršiti funkciju odvrćanja od agresije.

Neiscrпne su mogućnosti našeg samoupravnog sistema u organizovanju odbrane i zaštite na najširim društvenim osnovama. Da bismo ostvarili, kako kaže drug Tito, odbrambenu organizaciju celog naroda, naša pažnja mora biti usmerena na dalju teorijsku i praktičnu razradu osnovnih idejnih i doktrinarnih opredeljenja koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite kao jedinstvene odbrambenozaštitne funkcije društva. Potrebno je da se Savez komunista zalaže za šire angažovanje i veći doprinos naučnih, stručnih i obrazovnih potencijala u društvu i oružanim snagama u tom smislu.

Da bismo visoku socijalističku i patriotsku svest, spremnost i odlučnost radnih ljudi i građana da u svim okolnostima brane naš sistem, slobodu i nezavisnost pretvarali u organizovanu i konkretnu akciju, treba da razvijamo takve oblike organizovanja i takve sadržaje aktivnosti u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti u kojima će svaki čovek i svaka organizacija imati i znati svoje mesto i zadatak. U skladu s tim, od posebnog je značaja da sve organizovane socijalističke snage poklone više pažnje svestranom angažovanju i osposobljavanju omladine i žena za poslove opštenarodne

odbrane i društvene samozaštite. U našem odbrambenom i samozaštitnom sistemu ne bi smelo biti neraspoređenih i prekobrojnih.

Uspešnu odbranu i zaštitu gradimo svakodnevnom aktivnošću i neposrednim angažovanjem svih subjekata. Ta aktivnost i organizovanost imaju pre svega društveno-politički karakter. Treba međutim, reći da se još susrećemo sa shvatanjima, a ponegde i sa praksom koji opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti prilaze samo sa organizacionog, a ne i sa društveno-političkog stanovišta.

Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita ostvaruju se kroz sve oblike samoupravnog i društveno-političkog organizovanja u našem društvu. U vezi s tim, u narednom periodu biće potrebno još konkretnije razrađivati mesto i ulogu svih organizovanih socijalističkih snaga, posebno Socijalističkog saveza, u prvom redu u društvenoj bazi i poboljšavati način njihovog povezivanja i usklađenog delovanja u ovoj oblasti.

Mislimo da bi bilo korisno da se u raspravi iznesu iskustva i mogućnosti proširivanja uslova u kojima će radni ljudi i građani organizovano u svojim samoupravnim organizacijama i zajednicama što neposrednije ostvarivati svoja ustavna prava i obaveze iz ove oblasti. Težište aktivnosti u oblasti odbrane i zaštite treba još više da se prenosi u bazu društva. Organizovano angažovanje i osposobljavanje radnih ljudi i građana u osnovnim ćelijama društva treba da omogući da u prvom redu oni — neposredno, sopstvenim aktivnostima, snagama i sredstvima uspešno štite ustavni poredak, samoupravne odnose, društvenu imovinu i sopstvenu sigurnost. To znači da se svaka opština, mesna zajednica i organizacija udruženog rada, u obavljanju političkih, društvenih, proizvodnih i drugih Ustavom utvrđenih funkcija, mora osposobljavati u samozaštitnom i odbrambenom pogledu. Neophodno je u vezi s tim usklađivati planove društvene samozaštite i opštenarodne odbrane i obezbeđivati kontinuitet i povezanost njihovih aktivnosti u miru i ratu.

Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita ostvaruju se na jedinstvenim idejno-političkim i klasno-socijalnim osnovama i imaju zajednički opšti cilj. Iz nedeljivosti funkcije bezbednosti zemlje proizilazi da se opštenarodna odbrana i društvena samozaštita moraju povezivati u jedinstvenu odbrambeno-zaštitnu aktivnost. U pretkongresnoj aktivnosti postignuti su značajni rezultati u izgrađivanju jedinstvenih stavova o tome. U njoj je ukazano na potrebu da se i dalje razjašnjavaju i konkretizuju zajednički elementi i povezanost opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, da se pronalaze najbolja praktična rešenja za njihov usklađen razvoj i delovanje.

Ostvarivanje društvene samozaštite u svakoj društvenoj sredini ujedno je i faktor njene odbrambene sposobnosti, kao što je i opštenarodna odbrana u najširem smislu u funkciji društvene samozaštite. Iz njihovog prožimanja i povezanosti proizlazi potreba za stalnim usklađivanjem aktivnosti svih subjekata u ovim oblastima.

Međutim, potrebno je imati u vidu i određene razlike u sadržajima, načinu organizovanja, rukovođenja i ostvarivanja zadataka opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Sadržaji i zadaci društvene samozaštite su, po Ustavu, veoma brojni; obuhvataju i sprečavanje pojava i delatnosti koje nisu neposredno usmerene na podriivanje ustavnog poretka i bezbednosti zemlje. Samozaštita mora biti usmerena i na pitanja od svakodnevnog interesa za radnog čoveka i građanina — kao što su zaštita njegovog ustavnog i samoupravnog položaja, poštovanje zakonitosti, samoupravnih sporazuma, sprečavanje birokratske samovolje, zaštita društvene imovine od svih oblika ugrožavanja i prisvajanja, zaštita od požara itd. Ovakva širina sadržaja i aktivnosti i brojnost društvenih, samoupravnih i državnih subjekata koji ih ostvaruju zahtevaju da se stalno unapređuje njihova međusobna koordinacija na svim nivoima samoupravnog i društveno-političkog organizovanja.

Drugarice i drugovi,

Bitno obeležje aktivnosti Saveza komunista i ostalih subjektivnih snaga društva u periodu između dva kongresa, a posebno u pretkongresnoj aktivnosti, predstavljala je borba za razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa i usavršavanje političkog sistema. Smisao tih nastojanja izrazio je drug Tito u svom referatu ističući da »neposredno učešće radnih ljudi i građana u rješavanju svih društvenih pitanja predstavlja suštinu naše samoupravne socijalističke demokratije«.

Zbog toga i problematiku opštenarodne odbrane i društvene samozaštite treba razmatrati i u vezi s tim utvrđivati dalja opredeljenja Saveza komunista polazeći u prvom redu od celine razvoja društveno-ekonomskih i političkih odnosa u našem društvu.

Svi subjekti političkog sistema socijalističkog samoupravljanja treba u najvećoj meri da se ispoljavaju kao osnovni nosilac ukupne realizacije društvenih zadataka u ovim oblastima i da budu odlučujući činilac proširivanja uslova i stvaranja novih mogućnosti svim društvenim subjektima i strukturama da se organizuju, osposobljavaju i uspešno ostvaruju ulogu i zadatke koje imaju u odbrani i zaštiti.

Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita u najširem smislu jačaće u meri u kojoj jača samoupravljanje i u kojoj udruženi rad i delegatski sistem ovladavaju svim oblicima osposobljavanja društva i ostvarivanjem njegovih funkcija u ovoj oblasti.

U tom smislu je u Nacrtu rezolucije posebno istaknuta potreba za svestranijim angažovanjem delegacija i delegatskih skupština u bitnim pitanjima razvoja, usmeravanja, društvene koordinacije i kontrole ostvarivanja zadataka u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti u skladu sa opredeljenjima Saveza komunista. Delegacije i delegatske skupštine treba u većoj meri da ispolje neophodni uticaj na političko-izvršne, upravne i stručne organe u ostvarivanju njihovih zadataka u ovoj oblasti.

Od posebne je važnosti da se, u skladu sa razvojem političkog sistema, državni organi i službe, kao njihov sastavni deo, brže prilagođavaju potrebama razvoja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i da se u idejno-političkom, kadrovskom, stručnom i organizaciono-tehničkom pogledu osposobljavaju za svoje zadatke u svim situacijama.

Društveni karakter i značaj povezivanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i potrebe za njihovim uspešnim ostvarivanjem u raznim uslovima, pa i najtežim, zahtevaju da se u okviru političkog sistema unapređuju rukovođenje u opštenarodnoj odbrani i koordinacija u društvenoj samozaštiti u skladu sa ustavnom ulogom Saveza komunista, društveno-političkih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica.

Rezultati u ukupnom ekonomskom razvoju i jačanju materijalne baze našeg društva povećali su mogućnosti naše privrede da u većoj meri zadovoljava potrebe opštenarodne odbrane. Međutim, iako su postignuti značajni rezultati u osposobljavanju privrede i društvenih delatnosti za uspešno ostvarivanje zadataka u odbrani i zaštiti, Savez komunista, samoupravne organizacije i društveno-političke zajednice i u narednom periodu imaju na tom planu krupne zadatke. U središtu akcije Saveza komunista mora da bude ostvarivanje konceptijskog opredeljenja da se interesi i potrebe odbrane i zaštite u većoj meri integrišu u politiku našeg ukupnog ekonomskog razvoja i time uspešnije zadovoljavaju materijalno-tehničke potrebe opštenarodne odbrane i društvene samozaštite iz sopstvenih izvora, posebno u pogledu zahteva oružane borbe. Potrebno je obezbediti izradu bolje metodologije za utvrđivanje i praćenje ostvarivanja odbrambenih i samozaštitnih zadataka i analiza osposobljenosti privrede i društvenih delatnosti za sve uslove.

4. S obzirom na to da je oružana borba najvažniji oblik odbrane od eventualne agresije, Savez komunista Jugoslavije je u ovom periodu posvetio veliku pažnju jačanju naših oružanih snaga. U izgradnji JNA i teritorijalne odbrane postignuti su rezultati koji su u skladu sa njihovim mestom, ulogom i zadacima u sistemu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Naše oružane snage su osposobljene da, zajedno sa svim ostalim činiocima sistema opštenarodne odbrane, uspešno brane i odbrane našu nezavisnost i slobodu u svim uslovima. Postignut je značajan napredak u opremanju oružanih snaga najsavremenijim sredstvima naoružanja i opreme, koja većim delom proizvodi naša industrija.

Neprekidna briga i angažovanje SKJ u jačanju oružane komponente odbrane i zaštite našeg društva proizilazi iz spoznaje o mogućnostima oružane agresije, koja je najteži oblik ugrožavanja nezavisnosti, integriteta i nesmetanog samoupravnog socijalističkog razvoja naše zemlje. Otuda i naše opredeljenje da uvek budemo spremni, da se oružanoj agresiji suprotstavljamo na najodlučniji način. Glavni nosioci oružane borbe jesu jake, savremeno opremljene i dobro obučene oružane snage, oslonjene na čvrsto moralno-političko jedinstvo, organizovanost i spremnost svih naših naroda i narodnosti. U vezi s tim, našu armiju treba u organizacionom, stručnom, moralno-političkom i tehničkom pogledu stalno osposobljavati i usavršavati da bi u svako doba bila snažno udarno jezgro oružane organizacije našeg društva.

Jačanje idejno-političkog i moralnog jedinstva oružanih snaga, stalno podizanje njihove borbene sposobnosti, organizaciono usavršavanje i materijalno-tehnička modernizacija ostaju u težištu aktivnosti Saveza komunista i njegovih organizacija.

Organizacija Saveza komunista Jugoslavije u Armiji je nosilac odgovornosti za ostvarivanje politike SKJ u izgradnji borbene spremnosti i moralno-političke snage JNA i za učvršćivanje njenog revolucionarnog i narodnog karaktera. Uspešno ostvarivanje vodeće idejno-političke uloge Saveza komunista Jugoslavije u izgradnji oružanih snaga zahteva da se i organizacija SKJ u JNA i ubuduće potvrđuje kao nezamenljiv faktor ostvarivanja politike SKJ u izgradnji Armije. U vezi s tim, u Nacrtu rezolucije je naglašen značaj njenog idejno-političkog, organizacionog i kadrovskog osposobljavanja za uspešno ostvarivanje takve uloge i odgovornosti. Veoma je značajno razvijati i usavršavati međusobnu povezanost i saradnju organizacija i rukovodstva SKJ u Armiji i organizacija Saveza komunista u dru-

štveno-političkim zajednicama na zajedničkim zadacima u ostvarivanju politike Saveza komunista Jugoslavije, posebno u opštenarodnoj odbrani.

U Nacrtu rezolucije poseban akcent je stavljen na jačanje odbrambene i samozaštitne uloge teritorijalne odbrane, njen razvoj i organizovanje u društvenoj bazi. Pri tome se polazi od dosadašnjeg uspešnog razvoja ovog dela oružanih snaga, iskustava, potreba i mogućnosti podružljavanja i povezivanja odbrambenih i samozaštitnih funkcija u skladu sa ustavnim pravima i obavezama organizacija udruženog rada, mesnih zajednica i opština. Otuda i opredeljenje da Savez komunista treba da se zalaže da se teritorijalna odbrana razvija na najširoj društvenoj osnovi. Potrebno je stvarati uslove da u njoj organizovano učestvuju svi radni ljudi i građani sposobni za oružanu borbu i druge zadatke odbrane i zaštite, a izgrađivati je u skladu sa opštim i posebnim potrebama, mogućnostima i tradicijama pojedinih sredina, tako da može odgovarati svim zadacima odbrane i samozaštite i u miru i u ratu. Teritorijalna odbrana u društvenoj bazi može i treba da bude najširi oblik naoružanog organizovanja naroda za suprotstavljanje raznim oblicima ugrožavanja bezbednosti zemlje i njenog ustavnog poretka. U skladu s tim treba dograđivati i sistem rukovođenja teritorijalnom odbranom sa stanovišta prava, obaveza i odgovornosti radnih organizacija, mesnih i društveno-političkih zajednica u pripremanju i upotrebi ovih snaga u različitim situacijama. Ovakav razvoj teritorijalne odbrane još više će povećati njenu, a time i ukupnu sposobnost naših oružanih snaga u izvršavanju zadataka u odbrani i samozaštiti.

5. Snaga naše odbrane i zaštite utemeljena je, pre svega, na političkoj opredeljenosti radničke klase, naroda i narodnosti, na njihovoj spremnosti da brane i odbrane slobodu i nezavisnost i svoj samoupravni društveni sistem. To opredeljuje ulogu političkog faktora u izgradnji i funkcionisanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Zbog toga je i dalja razrada uloge i zadataka organizovanih subjektivnih snaga, sa Savezom komunista na čelu u ovim oblastima, od posebne važnosti.

»Savez komunista Jugoslavije« — kako se kaže u referatu druga Tita — »kao vodeća usmjeravajuća snaga društva ima posebnu političku odgovornost i kohezionu ulogu u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti«. Njegova posebna odgovornost za zaštitu teokovina revolucije i nezavisnosti zemlje istorijski je uslovljena i proizilazi iz vladajućeg položaja radničke klase i uloge njegove avangarde u našem društvu, karaktera i ciljeva opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Odbrana i zaštita tekovina naše revolucije, slobode i nezavisnosti naše zemlje uvek je bila predmet najveće brige i aktivnosti Saveza komunista Jugoslavije i druga Tita. Savez komunista je bio i ostaje neophodna, glavna pokretačka, usmeravajuća i koheziona snaga svih aktivnosti u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, koja u svim uslovima, u miru i eventualnom ratu, obezbeđuje njihov razvoj i uspešno ostvarivanje.

Za ostvarivanje takve uloge, Savez komunista mora i sam da se stalno idejno-politički osposobljava, jača svoje političko jedinstvo i akcionu sposobnost, iznalazi odgovarajuće organizacione oblike i metode delovanja i stvara druge uslove koji će mu omogućiti uspešno delovanje unutar svih institucija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Potrebno je jačati političku odgovornost organizacija i rukovodstava Saveza komunista za ukupno stanje odbrambenih priprema i za razvijenost samozaštite na svim nivoima i u svim sredinama.

U Nacrtu rezolucije posebno je naglašena odgovornost Saveza komunista za političko usmeravanje, rukovođenje i koordinaciju u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite uz jačanje samostalnosti, inicijative i odgovornosti Ustavom utvrđenih organa i tela. Tu svoju odgovornost i ulogu Savez komunista će, pored ostalog, realizovati i svojim neposrednim učešćem u društvenim organima i telima političkog sistema za rukovođenje i usmeravanje u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. O tome su u pretkongresnoj aktivnosti vođene plodne rasprave, čiji su rezultati uneseni u Nacrt rezolucije.

Savez komunista može svoju ulogu u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti da ostvaruje samo u čvrstoj povezanosti i saradnji sa Socijalističkim savezom radnog naroda i drugim društveno-političkim i društvenim organizacijama i udruženjima građana. Oslanjajući se na društvenu akciju najširih slojeva stanovništva okupljenih u ovim organizacijama, Savez komunista treba da obezbeđuje kontinuitet razvoja odbrane i zaštite, koja je izrasla i danas se razvija kao široki svenarodni pokret osnovnih socijalnih i političkih snaga društva. Zato je nužno da se Savez komunista još odlučnije zalaže za ostvarivanje uloge Socijalističkog saveza, Saveza sindikata, Saveza socijalističke omladine, Saveza boraca narodnooslobodilačkog rata, Saveza rezervnih vojnih starešina i drugih u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Bilo bi značajno da i ova komisija svestranije razmotri ova pitanja i doprinese konkretnijoj razradi uloge i zadataka snaga organi-

zovane socijalističke svesti u izgrađivanju i ostvarivanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Na kraju, želeo bih napomenuti da su pojedini aspekti ostvarivanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite sadržani i u drugim delovima Nacrta rezolucije »Uloga i zadaci SKJ u borbi za razvoj socijalističkog samoupravljanja i za materijalni i društveni napredak zemlje« i Nacrtu rezolucije »Savez komunista u borbi za mir, ravnopravnu međunarodnu saradnju i socijalizam u svetu«. Stoga bi u našoj raspravi i u davanju eventualnih amandmana trebalo imati u vidu celinu rezolucija.